СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 254. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 31 жовтня 1932. VOL. XL. No. 254. Jersey City, N. J., Monday, October 31, 1932. THREE CENTS

ПРОТИ РУХУ „ДІЛИТИСЯ ПРАЦЕЮ"

НЮ ЙОРК. — Алеґзендер Ґвитні, президент „Бродерґуд оф Рейлрод Трейнмен", виступив проти того, щоби робітники, котрі мають працю, ділилися нею з тими, котрі не працюють. Ґвитні називає такий рух комуністичним і каже, що це є комунізм найгіршого сорта, бо відноситься головно до таких людей, що й працюючи ледви животіють. Коли вже треба ділитися працею, то це повинно відноситись у першу чергу до найбогатших, котрі сидять на добрих позиціях і побирають високі платні. Якби зрівнати всі платні й усі зароблялиб по рівному, то тоді було би принаймні справедливо. Так каже Ґвитні.

ДІТИ НЕ ДОЇДАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Статистика департаменту здоровля виказує, що понад 20% шкільних дітей, котрі ходять до школи в Ню Йорку, є зле відживлені. Це дається завважити від 1929 року. Коли не буде тому заради, треба рахуватися з дуже поганими наслідками того нездорового суспільного явища.

РЕВОЛЮЦІЇ В ПОЛУДНЕВІЙ АМЕРИЦІ НЕ СТРАШНІ, КАЖЕ РОДЖЕРС.

НЮ ЙОРК. — Американський гуморист, Вил Роджерс, вернувся з тритижневої поїздки до Полудневої Америки, яку він відбув на літаку. Роджерс каже, що був там свідком кількох революцій, але ті революції виглядають страшно тільки здалека. Вони далеко ліпші, як американські вибори. Бо зміняють президентів дуже скоро. Трохи постріляють по вулицях для построху, і вже по революції.

ЗА ВІДЛУЧЕННЯ СУДІВНИЦТВА ВІД ПОЛІТИКИ.

НЮ ЙОРК. — Джордж Викершем твердить, що краще знести теперішню судейську систему, ніж терпіти, щоби суддів назначували політичні боси обидвох головних партій.

ОБИДВІ ПАРТІЇ БЕЗ ПЛЯНУ.

НЮАРК. — Нормен Томас, соціялістичний кандидат на президентта, доказує, що обидві партії не виставляють ніякого конструктивного пляну в справі зменшення безробіття та піднесення закупної спроможности населення.

РАДИТЬ ВИБИРАТИ ПРЕЗИДЕНТА НА 7 ЛІТ.

НЮ ЙОРК. — Вилієм Доневен, републиканський кандидат на ґовернора нюйорського стейту, є за те, щоби вибирати президента на 7 літ. Він каже, що в перших чотирох роках президент не думає про державні справи, а про те, щоби бути знову вибраним президентом.

ЛІМЕН ВИСТАВЛЯЄ РОБІТНИЧУ ПРОГРАМУ.

ДОНКІРК (Ню Йорк). — Полковник Лімен, демократичний кандидат на ґовернора нюйорського стейту, виложив свою робітничу програму, яка обіймає 12 точок. Між іншим він є за те, щоби змобілізувати всі сили для допомоги безробітним. Далі він є за обезпечення на випадок безробіття, за безплатні бюра посередництва праці, назначення мінімальної заробітної платні за дітогу і жіночу працю в приватнім промислі, задержання дотеперішніх заробітних платень, поширення робітничого відшкодування і т. д.

ҐАРНЕР І КУ КЛАКС КЛЕН.

ВАШИНҐТОН. — В демократичних кругах заперечують, будьтоби Ґарнер, демократичний кандидат на заступника президента, належав до Ку Клакс Клена. Кажуть, що це републиканці пускають такі фальшиві вісти, бо є правдою, що Ґарнер завжди боровся з цею орґанізацією.

КАЖЕ, ЩО РУЗВЕЛТ ВИКРУЧУЄТЬСЯ.

ІНДІЯНАПОЛІС. — Президент Гувер, витаний з триюмфом, заатакував свого контркандидата, ґовернора Рузвелта за те, що він викручується зі справи виплати бонуса і тарифи.

ТАКИ НАПРАВДУ ПОМИРИЛИСЯ.

ОЛБАНІ. — Вже нема сумніву щодо того, що Рузвелт і Ал Смит таки помирилися. Говорили з собою якої півтори години. Смит, запитаний репортерами, як стоїть справа, відповів, що якби він і Рузвелт були Французами, то були би розцілувались, а так, то тільки стиснули собі по щирости руки.

КАЖУТЬ, ЩО СМИТ УЖЕ ТЕПЕР НЕ ПОМОЖЕ.

ВАШИНҐТОН. — Републиканські кола є тої думки, що Смит уже стільки нашкодив Рузвелтови, що тепер не годен направити лиха.

ПРОТИ ПОШИРЕННЯ ПАНІКИ.

ІНДІЯНАПОЛІС. — Алберт Річі, ґовернор Мериленду, говорив до яких 15,000 демократів про те, що републиканці ширять паніку, коли заповідають катастрофу на випадок, як демократи прийдуть до влади. Казав, що коли буде катастрофа, то хіба тоді, як Ґувер буде знову президентом.

ЖІНКА СТАЛІНА МАЄ ТІЛЬКИ 15 ЛІТ.

Таємний правитель Росією, Сталін, числить уже поверх 50 літ, а його жінка має тільки 15 літ. Вона якраз тепер стала матірю. Про неї дуже мало що знають, а ще менше її бачать, бо її муж старається, щоби вона була такою таємницею, як і він.

ПОДАТКИ ВІДКРИЛИ МАЛЯРСЬКИЙ ТАЛАНТ.

Власникови малого кіоску з часописами в глухій провінції Польщі скарбова палата веліла заплатити 40 зол. титулом ріжних податків. А 40 зол. для такого купця — це місячний оборот. Тому не заплатив їх. По якімсь часі прийшов екзекутор і записав усі хатні річи: поломану шафу, стіл, крісла, тощо. Власник цим не перестрашився. Купив кисть, багато білої фарби й — відкрив у собі малярський талант. На всіх занятих річах понамальовував трупи, трупячі черепи й інші атрибути смерти. Вістк про нового маляря оббігла миттю місточко й цікаві почали оглядати „мальовила", за малою оплатою. Скільки грошей зібрав з того, невідомо. Знаємо лише, що скарбова палата боїться вивезти тепер його річі, бо „маляр" заявив, що піде за ними, як за караваном. А що має багато приклонників, то такий „похорон" міг би перемінитись у маніфестацію.

МАСАРИКОВА БІБЛІОТЕКА

Приватна бібліотека през. Масарика складається з 62,000 томів. Перед війною він мав усього 5,000 книжок, але, як бачимо, з бігом літ їх число збільшилося. Ця бібліотека міститься в 14 кімнатах праського замку. Коли Масарик десь де, то возить з собою катальоґ своїх книжок. Його бібліотекар мусить його завжди повідомляти, як появиться якась поважніша наукова книжка в якійнебудь країні.

ПРОЦЕС ЗА СТАТУЮ МОЙСЕЯ.

Мадярський різьбар Рона веде з жидівською віроісповідною громадою у Будапешті процес за відшкодування у висоті 50,000 пенго. Ця громада замовила в нього для новобудованої божниці стутую Мойсея. За якийсь час рабінат заявив, що статуї не потребує, бо десять жидівських заповідей не дозволяють виставляти у божницях образів.

НЕ ВІЛЬНО СПАТИ ПІДЧАС БОГОСЛУЖЕННЯ.

Суд у Дебречині засудив на грошеву кару 75 пенгів і судові кошти Давида Пекете за те, що в синаґозі підчас відчитування псальмів заснув і хропів так голосно, що перешкоджував у богослуженні. Суд оперся на рішенні місцевих рабінів, які ствердили, що жидівський ритуал забороняє спати підчас богослуження. Укараний Пекете є іншої думки й відкликається до вищої інстанції.

ВІДЗИСКАВ МОВУ.

Серед незвичайних умовин відзискав мову селянин Бертоліо, що став німим перед 10 роками наслідком пораження громом. Коли він попихав тяжкий візок, потрутив його самохід. Селянин так обурився, що відзискав мову і вилаяв шофера.

МУСОЛІНІ ТРИЮМФУЄ.

Десятьліття панування фашизму в Італії Мусоліні святкує відкриттям нових брукових та залізничих доріг, памятників, публичних установ та ріжних інших будівель, які в більшости зробила держава з метою дати роботу безробітним.

Роботи у відкопуванню й реставрації старого Риму ще з часів римських імператорів провадяться з поспіхом, а тому Мусоліні відслонив також деякі памятники минулої слави Риму, які вже зреставровано. Десятки й сотні тисяч народу з ентузіязмом вітають Мусолінія на вулицях міст.

ОПИР НА ВУЛИЦЯХ БУКАРЕШТУ.

З Букарешту повідомляють, що в цілому місті великий переполох викликали масові скарги ріжних дівчат, на які нападає якийсь таємничий опир. Він спершу оглушує свої жертви сильним ударом, опісля робить їм на рамени малу ранку, з якої висисає їх кров. Наситившись до схочу кровю, опир йодинує дбайливо рану і заліплює її плястром. Не зважаючи на всі заходи поліції, того таємничого опира досі не вислідили.

НАЩАДОК БАЙРОНА КНИГОВОДОМ У ПРАЗІ.

У Празі жиє в одній фабриці 64-літній книговод, що має славне імя Байрона і є нащадком анґлійського льорда у мужеській лінії. Його батьки, що переїхали до Чехословаччини, залишили йому документи, на підставі яких вели процес з анґлійськоюріднею у справі спадщини. Книговід зрікся титулів і давно вже не має анґлійських „фунтів".

ОРИҐІНАЛЬНИЙ ПАМЯТНИК.

Чули ми вже, що памятник мають собаки, заслужені тим, що вратували багато людей, але ніхто не чув досі про памятник, поставлений такому сотворінню, як комаха. А проте у Квінсленд вдячні Австралійці рішили вибудувати памятник комасі „кактоблястус", завдяки якій земля австралійська позбувається своїх найбільших ворогів кактів і фіґового куща, що поширюється там з нестримною швидкістю.

МІСТО ВДОВИЦЬ.

Урядова статистика стверджує, що анґлійське місто Лівернуль має більше вдовиць, ніж якенебудь інше. На кожних 6 жінок, що мають більш 19 літ, припадає одна вдовиця. На 850,000 мешканців є там 37,698 вдовиць, втроє більше, ніж вдівців. Тепер черга за вченими розяснити, чому у Ліверпулі жонаті чоловіки вмирають швидше, ніж деінде, і швидше, ніж жінки у цьому місті.

СТРІЛИ В СУДІ.

У варшавському слідчому уряді якийсь Кестенберґ, обвинувачений у зловживаннях на суму кількох тисяч зол. при доставах вугля, стрінувся зі свідком Кулінським, покликаним у цій справі. На вид Кулінського Кестенберґ попав у таку лють, що стрілив до нього з револьвера, а відтак відобрав собі життя. Обі жертви перевезли до шпиталя, де Кестенберґ бореться зі смертю.

УСТУПКА КАПІТАЛІСТИЧНІЙ ПСИХІЦІ СЕЛЯНСТВА.

Інж. Бассехес в останньому своєму дописі з Москви („Нає Фрає Пресе" з 11. вересня) подає цікаві інформації про апровізацію міст сільсько-господарськими продуктами. По містах — пише він — повстала ціла маса базарників, скрізь повно деревляних буд. Це т. зв. „колхозні базарі". Там селяни, як ті, що єднані в колхозах, так і ті, що господарять самостійно, продають усе з виїмком збіжа, яке зможуть вільно продавати аж після 15. січня. „Ножиці" тепер усе більше замикаються у користь селян. Селянин не хоче тепер за свої продукти грошей, але промислових виробів. Це гонить вгору ціни, тоді, коли платні робітників твердо стоять на тому самому місці. Уряд все більше рахується зі селянством, яке розпоряджає випробуваною зброєю — пасивною резистенцією. Ця зброя трапляє в найболючіше місце, бо у шлунок. „Колхозні базарі" — це данина совітського уряду капіталістичній психіці селянства.

Не згадав інж. Бассехес про ще новішу данину, а саме: рільні комісії, що мають берегти нормалізації праці в рільництві, а разом з тим мають уважати, щоби не змушували селян до колективізації. Кожний селянин може виступити з колективу і дістає приділ землі і кредити.

ЗА ОДНУ МУШКАТЕЛЬКУ...

Дня 15. червня 1932 р. в Стронятині, львівського повіту, підпалила Марія Котур господарські будинки Стефана Мончака, так, що згоріла шопа, стайня та комірка. Причиною цього було те, що Марія Котур забрала одну мушкательку у доньок Мончака, а це побачили доньки Мончака і пустили вістку по селі, що Марія Котур злодійка. Діткнена тим Марія віддала мушкательку навіть разом зі своїм вазонком, але пішла ще й під стодолу Мончака і її підпалила.

За цей учинок станула дня 15. вересня ц. р. перед судом присяглих у Львові, обвинувачена у злочині підпалу 166 і 167 (к. з.) по старому кодексі.

По переведеній розправі трибунал поставив питання вже з нового кодексу, а саме 216 і 263. Однак судді присяглі заперечили вину обвинуваченої і трибунал видав увільняючий присуд.

САМОГУБСТВО ГОТЕЛЕВОГО ПОРТІЄРА.

У лісі Зазулі біля Золочева повісився портієр „Подільського Готелю" в Тернополі, Малюца. Малюцу передтим бачили, як пив у ріжних ресторанах.

ВБИВСТВО НА ВЕСІЛЛІ.

В Стоянці (пов. Мостиска) на весіллі у Мик. Богача 26-літній Ст. Тимчишин убив з кріса Ол. Солтиса з Ляшок Гостинних. Арештований бориться тим, що був зовсім пяний.

БАТЬКО ВБИВ СИНА.

В Колендянах (біля Чорткова) реемігрант з Америки, Гнат Пирожок, убив сокирою свого сина Івана. Причина: спір на маєтковому тлі. Вбивник стане перед наглим судом.

АНҐЛІЙСЬКА ПРЕСА В СПРАВІ АВТОНОМІЇ ГАЛИЧИНИ

ПРЕСА ПІДТРИМУЄ ДОМАГАННЯ ПЕРЕДАТИ СПРАВУ АВТОНОМІЇ НА РІШЕННЯ ГАҐСЬКОГО МІЖНАРОДНЬОГО ТРИБУНАЛУ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Поважний анґлійський тижневик „Ню Стейтсмен енд Нейшон" у числі з 15 жовтня помістив передовицю в справі подання анґлійськими послами петиції до Ліґи Націй про автономію Галичини. Тижневик пише, що Рада Союза Націй уже повинна була до цього часу звикнути одержувати петиції від Українців Східньої Галичини про їх переслідування Польщею. Та петиція, яку недавно до Ліґи Націй подала ґрупа консервативних, ліберальних і лейбуритських послів британського парляменту, не належить до петицій звичайних.

У тій петиції говориться не про побиття українських селян, або нищення українських шкіл. Увага в цій петиції звернена на правний бік справи й у петиції запитуються, чи Польща має тепер якенебудь леґальне право зберігати свій суверенітет над Східньою Галичиною, коли вона не додержала умов, які покладено в основу того суверенітету.

Дня 15 березня 1923 року вирішила конференція амбасадорів східні кордони Польщі й признала Східню Галичину частиною Польщі під умовою певних зобовязань та застережень. У мотивах до цього рішення знаходимо слідуюче: „Польща визнає, що етноґрафічне становище в Східній Галичині вимагає, щоб їй була надана автономія", а тодішній премієр-міністер Анґлії, Бонар Лов, заявив виразно на запитання в палаті послів, яке поставив йому 20 березня 1923 р. Сер Джан Саймон, що затвердження кордонів Польщі, з включенням до неї Східньої Галичини, сталося лише при катеґоричному признанню Польщею необхідности надання Східній Галичині автономії.

Коли тепер Польща та ще дехто твердять, що декларація конференції амбасадорів не дає українській меншости в Східній Галичині прав договору, то тоді на якій правній підставі претендує Польща на суверенітет над Україною? Петиція анґлійських послів слушно й доцільно пропонує, щоби питання про надання Польщею автономії Східній Галичині, згідно з обовязаннями, висловленими в рішенню конференції амбасадорів, було передане на розгляд міжнароднього трибуналу.

У ЧЕРВОНІЙ АРМІЇ БЮТЬ КОМІСАРІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Сюди доходять секретні відомости з Росії, що в частинах червоної армії нема спокою. З доносень української военної округи видно, що там збільшилися „нещасливі випадки", особливо підчас нічних маневрів. „Нещасливі випадки" все трапляються з командним складом армії та з військовими комісарами.

За перших три доби осінних маневрів вбито 11 командантів, серед яких загинув і делеґат української партійної конференції, Спелкін. Його хтось поранив смертельно баґнетом. Таксамо вбито кількох комісарів та відповідальних партійно-комуністичних робітників в армії.

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ДЕФІЦИТ У БУДЖЕТІ ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА (Польща). — Президент Польщі видав декрет про скликання на сьогодня засідання сойму для затвердження державного буджету на наступний рік. Буджет зведено з дефіцитом, як на Польщу, надзвичайно кольосальним, бо він сягає до 300 мільйонів злотих (33 мільйони американських долярів).

Для покриття буджету Польщі треба шукати нових позичок та залазити ще в більші державні борги, а також збільшувати податки, які й без того вже непомірні, що викликає заворушення серед населення.

ПОЛЯКИ ПОКАЗУЮТЬ СВОЮ „КУЛЬТУРУ" НА ЖИДАХ.

ВАРШАВА (Польща). — Початок шкільного року в варшавському університеті знов зазначився протижидівськими виступами польських студентів. Жидівських студентів викинено з салі, де відбувалося засідання студентів правничого факультету для вибору президії студентів факультету.

По інших факультетах вибори зовсім не відбулися через протижидівські виступи студентів Поляків.

ВИКИНУЛИ КОМУНІСТІВ З ПАРЛЯМЕНТУ.

СОФІЯ (Болгарія). — При відкриттю нового парляменту комуністичні посли старалися не дати сказати цареви його престольну промову. Вони зчинили страшний ґалас та вереск, вигукуючи: „Геть з фашистівським урядом!" Інші посли старалися мирно втихомирити комуністів, а коли це не помогло, тоді пустили в рух пястуки, палки, а навіть стільці, розбиваючи їх на комуністичних головах. Всіх комуністичних послів викинули за двері парляменту.

Предсідник союза офіцирів-ветеранів, ґенерал Сірманоф, заявив, що коли уряд не втихомирить негайно комуністів у Болгарії, то тоді ветерани самі візьмуться до цього, установивши военну диктатуру.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НАЙБІЛЬША ЖІНКА АМЕРИКИ

Накладнича спілка журналу „Пикторієн Ревю" оповістила цими днями, що визначену нею нагороду в сумі 5,000 долярів, призначену для жінки, яка зробила найбільший вклад в американське життя, признано Гелені Келер. Кождий подібний конкурс викликує велике зацікавлення, а кожде признання нагороди викликає протести й критику. Цим разом протестів нема. Американське громадянство видно однодушно признає, що ніяка інша жінка в Америці не вложила в американське життя такого великого вкладу, як пані Гелен Келер.

Конкурсовий комітет, даючи нагороду пані Келер, заявив, що дають їй нагороду за її постійну посвяту для долі тих, котрі, так як і вона, не мають слуху й зору. Комітет каже, що вона посвячується від 25 літ поправлюванню долі глухих і сліпих. Що вона обїхала всю земську кулю, що вона виголосила тисячі промов, написала богато статей, зібрала понад міліон долярів.

Це все є правда, і діяльність того роду певно заслугує на признання, але американська публика відчуває, що властиво не за це належиться міс Келер перша нагорода, як жінці, котра зробила найбільший вклад в американське життя. Здається, не в числі відчитів і статей, і не в числі років служби для ідеалу, і не в сумі зібраних грошей лежить її велич, яка зискує собі серця всеї Америки. Здається, що міс Гелен Келер полонила собі серця всеї Америки своєю побідою над перешкодами, які кождій просто людині могли видаватися неможливими до переборення.

Міс Келер уродилася яких 50 літ тому в Алабамі, як нащадок родини, що прийшла туди з Месечусетс. Яких 19 місяців по народженню дитина наслідком недуг стратила слух і зір. Кождому ясно, що того роду удар міг на все зробити її калікою, що спирається на удержання іншими людьми. Та міс Келер не піддалася навіть такому нещастю. Невпинною працею вона поборола сліпоту й глухоту. Навчилася слухати чужої бесіди, прикладаючи пальці до уст бесідника; навчилася говорити, вчилася, скінчила високі школи, здобула чимму освіту та вибрала собі карієру й у ній здобула великі осяги. Тому можна сказати, що не сама її робота для глухих і сліпих збуджує подив людства, але ця просто надлюдська віра в свою працю серед непереможних перешкод. Ось це робить її героїнею не тільки жіноцтва, але всіх людей, не тільки в Америці, але по всьому світі.

„ОБЄДНАННЯ" В ОДИНАЦЯТІМ РОЦІ СВОГО ІСТНОВАННЯ.

(Зі звіту д-ра Л. Мишуги, секретаря „Обєднання", зложеного на річнім засіданню Виконавчого Комітету).

(Докінчення)

Українці в Америці і Старий Край.

Ми добре знаємо, що діється в краю і хто, де і яку веде роботу. Під тим оглядом ми тісно звязані з рідним краєм, хоч не є в рядах якоїнебудь політичної краєвої партії, чи якого політичного угруповання. Зате допомагаємо звідси ріжним угрупованням і установам, які-що вони ведуть роботу, звязану з політикою, культурною чи економічною еманципацією нашого народа. Край питає нас за гроші, а ми, хоч збираємо й жертвуємо, що можемо, цілком певно, не менше інших народів, зацікавлені щодо краю головно тими, хто краще нас розуміє, хто нам дає відповідь на ті питання, які нас найбільше цікавлять. Ми теж хотіли би вести в Америці українську „реальну політику". Ми хотіли би знати, хто і як у краю розвяже питання української пропаганди в світі, хто і як думає про підготовку нового збройного виступу проти наших окупантів, чи про те, що нам робити на випадок світової заверухи, чи розкладу Польщі чи Росії, щоби знати, до якої помочі для краю готовитися нам уже тепер в Америці, та як втягнути тут роджену нашу молодь в активну боротьбу за визволення України. Американські Українці відчувають душевну потребу шукати в краю за такими людьми чи гуртками, що здають собі добре справу з того, що ми живемо в революційних часах, в яких треба послугуватися революційними методами, організувати військове готівля і держати народні маси в напруженню та в непримиримости з теперішнім станом.

Поза тим ми у партійні краєві справи не встряваємо. Ми почуваємо себе до відповідальности за те, що діється в Америці. І хочемо вдержати певну контролю над тим життям, щоби тим лекше втягнути нашу іміграцію до плянової праці для забезпечення свого іствування в Америці й допомоги Рідному Краєви.

Досі ми концентрували нашу увагу головно на ріжні допомогові акції. А робили це тому, що для нас постійне жертвування, поза гуманними й політичними оглядами, є головно шліфуванням характеру людини, її постійности, витревалости і здібности до послуху і жертви. Бо в такий спосіб випробуване громадянство буде далі спосібне до тих збільшених вимог, які ставитимуть до нього нові часи. Завдяки тому витренуванню мали ми примітом у Ню Йорку в часі протестаційної акції проти „пацифікації" понад 20,000 людей, які зявилися точно в означений час підчас страшної зливи, перемокши до нитки. Таким вихованням хочемо довести до такої можливости, щоби дістати з Америки у відповідну хвилю і десятки тисяч молодих борців, що підуть зі зброєю в руках допомагати визволенню нашої рідної землі. Хочемо теж подбати про

Українські культурні здобутки в Америці.

Величаве відсвяткування української іміграцією в Америці 200-літних народин Юрія Вашингтона, до якого то свята заклікало й „Обєднання", численні нагороди, які здобувають наші хори чи школи народнього танку при ріжних конкурсових нагодах, як і симпатія, з якою відносяться американська преса до вистав українського мистецтва, вказують, що ми вже почали давати Америці щось дійсно вартного зі скарбів української культури. Та це щойно початки поміч дійсної культурної праці. Їм у допомогу, а зокрема, щоб уможливити виступи з українською музикою і співом на найбільших американських сценах і мати до цього відповідний музичний репертуар для „Українського Трія" чи інших артистичних гуртків, які повстануть, рішено розписувати з боку „Обєднання" **конкурси на музичні твори.** Перший такий конкурс можна назвати добрим успіхом, про що точніше скаже референт Музичної Секції.

Англійська книжка про „**Нарід, що хоче бути вільним**", готова до другу. І якби не те, що ще досі не маємо покритих коштів друку книжки „Польш Атроситіс ін Юкрейн", ми вже були би її досі видрукували. Це буде книжка на часі, бо дасть у руки тут родженої молоді новий матеріял про Україну й український нарід, важний з того боку, що походить з чужих жерел.

Для української молоді, тут вихованої зладив о. Кінаш у порозумінню з нами **начерк української літератури**, який обіймає всі наші землі й іміграцію, і доведений до найновіших часів.

Праця вже теж готова до друку, і є добре заопінювана тими, що її переглядали, між якими були теж і представники тутешньої молоді. Але, на жаль, неможливо видати її коштом „Обєднання", бо нема фондів і треба шукати іншої дороги.

Інж. Володимир Семенина, відомий з гарних перекладів творів Франка і Шевченка, має вже виготовлений переклад **„Мойсея" Івана Франка"**. Переклад вимагає ще перерібки, а якби наші матеріяльні обставини були дещо кращі, то й та праця була би незабаром скінчена й американський та англійський світ мав би нагоду познакомитися з перлою творчости нашого великого генія.

Згадую тільки за те, що вже готове, або на викінченню, і що може бути виданим у найближчім році, якщо наше громадянство зрозуміє вагу тієї праці „Обєднання" й допоможе йому своїми жертвами, злоченими на ті культурні цілі, виконати те, що буде колись вважатися великою культурною спадщиною старої генерації нашої іміграції.

Проблема „звороту до землі".

Майбутнє нашої іміграції заставляє „Обєднання" від літ думати над тим, щоби ми в Америці поступали не тільки духово й політично, але й економічно. Теперішня криза, яка видвигнула знову клич „звороту до землі", не може не обходити українського робітника, в якого крови жиє ще далі тисячілітня хліборобська традиція. Вона особливо голосно відзивається тепер, коли цей бувший хлібороб став безробітним робітником.

Для нас та справа важна особливо з національного боку. І тому ми вже пробували вести ріжні досліди в справі української кольонізації в Мексику, а тепер у Флориді й у Вірджінії. Про це буде й там разом осібний доклад. А я тільки звертаю увагу, що нам треба над цею справою серйозно застановитися. Вся провідна частина нашої іміграції повинна забирати в тих справах голос, бо це не є бизнес якоїсь особи чи організації, а тільки проблема української кольонізації, творення українських осель в Америці, щоби в той спосіб не тільки піднести наших людей економічно, але теж і тим робом старатися затвердити наше національне іствування. А до цього мусимо ми всі прикладати руки.

Всесвітня Вистава в Шікаго.

Вже тепер можна ствердити, що всі ті елементи, які стоять у звязку з „Обєднанням", поставилися дуже прихильно до справи української участи в Всесвітній Виставі Поступу, яка відбудеться в Шікаго. З „Обєднанням" не можемо причинитися фінансово до успіху цієї такої важної справи. Але ми певні, що свідоме громадянство піде назустріч Українській Виставовій Корпорації в Шікаго, яка перебрала на себе тягар зорганізування української вистави. Це справа загально-народня, яку треба поперти для загального добра.

Закінчення.

Річ природна, що „Обєднання" було в звязку з делегатом Рідної Школи, з краєвим відпоручником націоналістичної молоді, чи з англійським послом Реном Смитом, що знову приїжджає до Америки і виголосить ряд відчитів про Радянську і Західню Україну, які він звидів.

Ми протестували далі проти наших окупантів, а зокрема проти кривавих подій на Поліссю і Волині та в ліськім повіті.

Ми беремо участь в організації політичних клюбів в Америці, в організуванню нашого жіноцтва, висилаємо на ріжні наради своїх відпоручників чи бесідників, і можна сміло сказати, що нема такої народньої справи в Америці, яка би нас не займала. Так було досі, так буде й надалі.

ЕВРОПІ ЗАГРОЖУЄ МИР

Панує загальне переконання, що Европа по 14 роках офіціяльного підписання мира, не дивлячись на цілий ряд мирових конференцій, на яких проголошується з намащенням урочисті промови про мир на землі, запевнюється найбільша посвята зміцненню мирових стосунків поміж европейськими націями, знаходиться ще в стані війни, а вимучені народи Европи все ще поборюють себе взаємно. Правда, не чути тепер гарматнього грому, також не тягнуться в безконечні лінії шанці на Марні чи Віслі, але загальна демобілізація ще не переведена.

Всі стремління покласти край цьому ненормальному становищу й дати всім народам правдивий мир ударяють об одну непереборимую перепону: на „мирові" договори, подиктовані в психозі війни.

Звільнення Німеччини від репарацій означає вже перший крок до пацифікації Европи, але до ревізії „мирових" трактатів ще дуже далеко. Щоб наблизитися до обставин, які би сприяли цьому, треба було раз на завше залишити поділ народів на побідників та побіджених, народів першої та другої кляси, на привелійованих та позбавлених усяких прав. Управедливлення та льогічне обгрунтування цього поділу, базується на твердженні, що тільки центральні держави причинилися до вибуху світової війни, що вже давно історичними дослідами доведено як неправдиве. Цей поділ і з другого боку не є оправданим, бо за побідників, напр. Польща, яка на всіх фронтах старалася бути тільки статистом, причисляється до побідників. Домагання Німеччини завести рівноправність у трактованню всіх націй, стріче з боку як Польщі так і інших „побідних" держав, що мають особливий інтерес до задержання стану утвореного версайським диктатом, найбільший спротив. З нагоди німецької ноти вся преса „побідників" аняла страшний ґвалт, що позицію намагається оправдати всі політичні провідники цих держав.

Хочемо навести тут уступ з нової брошури Мечислава Шерера, „Польщі загрожує мир", щоб показати ті інтенції, які ховаються за цим „святим" обуренням. „Доки в Европі панує така атмосфера, що з кожної хвилини може виладуватися грім війни, доти забезпечує нам наша військова сила почесне місце. Наша армія на випадок европейської війни, грала би важну ролю, а це змушує ті держави, що числять на нас як на союзників, трактувати нас з певним оглядом. Але що буде, питається Шерер, як міжнародне положення відпружиться? Коли то не військові сили, а інші фактори висунуться в міжнародних взаєминах на перше місце? Її (себто Польщу) військові акції стратили б тоді курс, а на своє міжнародне значіння треба би було заробляти зовсім іншою діяльністю. І міг би повстати парадокс, що для Польщі правдиво грізним став би щойно — мир. Польща стане тоді перед очима народів, які її на зимно будуть люструвати. Що вміє? Чим вона величається?" Автор стверджує, що в вигляді для Польщі не є добрі. Польща не витримає конкуренції з Німеччиною. З моментом, коли Німеччина стане рівноправною нацією, роля Польщі як жандарма Европи проти Німеччини стратить своє значіння.

Зрештою панове Шерери й всі польські політики показують себе добрими учнями своїх учителів та протекторів — Франції. І міністер президент Еріо й голова військової комісії французького парляменту Жан Фобрі, а за ними ціла Франція у відповідь на німецьку ноту повторюють що дня, що найбільшою запорукою „мира" є дальше збροєння Франції.

Та проте кола, з їхнім алярмом: „мир загрожує" не зовсім не мають рації. Правдивий мир, що базується не на ґвалтуванню слабшого, але на рівноправности всіх народів мусить настати. Коли Німеччина осягне рівноправність то це право буде поширене й на інші упослідженні народи. З цього скористають 40 міл. національних меншостей Европи, що утворені „мировими" договорами. Користуючися цим правом, зможемо й ми, Українці, більш успішно повести нашу боротьбу за наше національне визволення.

П. Каш.

Володимир Левицький.

ОСТАННІЙ АКТ ТРАГЕДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ (УГА)

(З моїх споминів про 2 курінь, 8 бригади, III корпусу, після його відвороту з Києва у вересні 1919 р.)

(16)

У відозві відслонюють свої пляни на майбутнє, а саме похід на Бесарабію й Галичину та розбиття Поляків. Вичисляють свої успіхи: Петлюра, „бандицкий авантюрист", розбитий, але підіймає свою голову та біля міста Радомишля (на Волині) збирає нову банду. Махно розбрсений, а деякі його частини перейшли до червоних; однак його ще не зловили. Тютюник розбитий та втікає на Умань, куди пігнали за ним „таваріщі". Білогардія Врангеля держається ще на Кавказі, однак їхні години почислені. Не дуже віримо пустомовним фразам червоних, бо маємо в дечому противні вістки. Ми наладнали звязки з повстанцями Тютюнника та з відділами Павленка. Відозва червоних закінчена обіцянкою всеукраїнського Ревкому, що червона влада буде всіми засобами старатися про свобідний розвиток української культури і науки та заведення по школах української мови навчання. Заповідається організацію русско-українськой красної (червоної) армії до боротьби не тільки з зовнішним ворогом, але ще більше з небезпечним внутрішним, а саме з контрреволюцією всякого роду. Появляються ріжні червоні нові накази та обіжники, яких зміст дає до зрозуміння, що Москалі хочуть своїми заболоченими чоботами влізти в нашу національну душу. Загальне поденервування та неспокій огортає наше старшинство, яке в першу чергу відповідальне за судьбу армії.

23/II. Вчорашним наказом знесено корпусні та бригадні Ревкоми, бо червоні рішили іменувати своїх певніших комісарів. На наші Ревкоми пішов донос із нутра частин, що ми, як члени Ревкому, ведемо національну „сепаратистичну лінію". Сьогодня відбувся вибір представника на всевідсьовий зізд до міста Балти. Вибрано сотника Станиміра, який вже вивязався у цих замотаних обставинах. Вибрано також Господарську Раду, а саме пор. Стефанишина та двох стрільців.

25/II. Червоні добираються до нашої спідньої шкіри. Прийшов наказ переводити реорганізацію частин. Мають бути утворені з трох корпусів 3 бригади по 3 полки з 3 курінями. Курінь має мати 3 сотні піхоти й одну скорострільну. І ось як тепер: Другий корпус — це І бригада У. С. С., І корпус — 2. бригада, III. корпус — 3. бригада. Червоні непокояться, лякаючи нас руками Поляків, намагаються спонукати нас до праці в большевицькому змісті. Пересилають нам свої часописи, яких зміст це загроза з боку Польщі та Румунії й цілої антантської коаліції проти робочих України. Пишуть, що під Одесою появилися повстанці під проводом Струка та й Махно зачинає свої операції. Значить, не все спокійно та побідно, як це недавно писали у своїй відозві до нас. Сотник Станимір захорував, а курінь обняв пор. Вовк. Прийшов наказ, щоби всі українські та денікінські гроші здати до виміни нашій інтендантурі, яка має заміняти їх у Києві на большевицькі.

27/II. Червоні неспокійні у звязку з донесеннями їхніх розвідчиків, що Поляки ладнаються до майбутнього наступу. Всі свобідні частини переводять вони на польський фронт. Навіть ті, які були з нами, вступаються тепер на стації Затише до відходу на фронт.

2/III. До наших частин прихоять відоровці, що були на лікуванні по лічницях та приватних людях. Наш курінь одержав сьогодня кілька стрільців та трох четарів. Один з них а саме чет. Стефюк Юрій, перебрав 5. сотню.

2/III. Зачинається, як кажуть тутешні, заскоро весна. Пригріває тепле південне сонячко, чути спів жайворонка та інших вістунів весни, однак це все не надто весело настроює нашу душу супроти важкого загального положення. Тиф винищує ще решту жертв, які ще досі йому не далися. Сьогодня відставлено до лічниці чет. Кивацького ,,стару война" У. С. С., та хор. Миколу Химку.

5—7/III. Прийшов наказ усім старшинам подати заяви про свої партійні переконання. Здивування немале, бо досі нам і не снилося: жовнір і партійне переконання. Наші частини досі не мали нічого спільного з партійницькою силою ріжних інспектур, тому, що, в дієвій Армії У. Н. Р., бо наші відділи були в першу чергу карними військовими одиницями. Ходимо та питаємось один другого, що маємо писати про партійне переконання. Кажуть, що добре та побажане є писати себе українським боротьбістом або ліпше соціял-революціонером. Деякі понаписували ріжні дикі вислови, особливо в рубриці, як довго вони вже є такого переконання. Хто що знав, та яку відвагу мав, так написав. Два в бригаді написали, що від уродження вони ліві, а кілька — від вчорашнього дня. Робимо собі жарти, але заповідають, що бригадні та корпусні комісарі кладуть велику вагу на ці заяви. Та ми в нашому поступованні держимося спільно й числимо на те, що червоні нам усім нічого не зроблять; зате будуть мати що читати. І мені порадили вписатися старим лівим боротьбістом, хоч я всього 20 років маю, але треба мати своїх людей на всяке поготівля. На програмі цей комунізуючої української групи я зовсім не визнаюся, та це не шкодить, коли треба своїх людей. І прийшло мені на думку Шевченкове „пишись Галайдою", коли сам не знаєш, куди ступити. Вже двічі доводилося бути вибраним до Ревкомів, які собі по тихо звемо „Пес Гривко", однак досі остаюся на давнім місці, бо тут що дня нові зарядження та приказы з червоної „Верхушки". Червоні мало поінформовані про наше внутрішне життя, тому, одержуючи нові відомости від наших таки почервонілих, видають раз-у-раз та придумують щось нового.

8/III. Сьогодня прийшов наказ, щоби всіх придніпрянських старшин, які після відвороту Дієвої Армії У Н. Р. до нас пристали, вислати до Нач. Ком. ЧУГА до міста Балти. В нашому курені є їх два: хор. Мишакін та хор. Духота. Шкода цих хлопців, бо гарні з них вояки, які щиро сповняли свій обовязок для народу. Ми з ними так зжилися, що жаль їх пускати, тож пробуємо їх заховати.

(Дальше буде)

Маленька дівчинка пішла з бонею до звіринця. Як побачила крокодиля, скрикнула:

— Алеж то погане сотворіння!

На це бона:

— То нічого дитинко, щоби він лише був чесний та не заплямлений на душі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ЦЛОВУ ТАРИФУ.

Цлова тарифа творить в Америці найголовнішу точку політичних програм обидвох головних партій. Републиканці обстоюють високу цлову тарифу, а демократи — низьку. Ота важна справа вимагає основнішого обговорення.

В ріжних краях є ріжна заробітна платня. В Німеччині робітник заробляє пересічно доляра на день. Приблизно стількиж у Франції і трошки менше в Італії. В Польщі сільський робітник заробляє денно одинацять амер. центів, а міський около 50 центів. В Китаю 5 центів, а в Росії працює тільки за харч і помешкання. Американський робітник заробляє пересічно пять долярів на день. Нині ці гроші важко заробити також в Америці. Але таксамо важко і в інших державах заробити ці нужденні платні, про які згадано.

Відповідно до заробітної платні продукує кождий край дешевше або дорожче.

Завданням цлової тарифи є охороняти свій промисл і свого робітника перед напливом чужих дешевих товарів. Без цеї охорони внутрішній промисл не міг би конкурувати з низькими цінами чужих країв і або мусів би припинювати свою продукцію, або обтинати заробітну платню до того рівня, який є в чужих державах.

По війні майже кожда держава розбудувала свій промисл і зробила себе самовистарчальною. Нині кожда з них не хоче нічого до себе імпортувати, тільки хоче експортувати. Бо через експорт стягається до краю чужі капітали, а імпортуючи, висилюється внутрішню економічну систему з готівки, яка в ній відграє тусаму ролю, яку відграє кров у нашім організмі. Коли імпорт перевищує експорт даного краю, то тоді його торговельний білянс називаємо некорисним, пасивним, бо це є знак, що гроша, цеї крови, витекло більше з державного тіла, ніж його прибуло. Щоби зрівноважити цей білянс і стягнути гроші знову зза границі, деякі держави викидають свої товари на заграничні ринки по дуже знижених цінах, нераз кількакратно дешевше, ніж коштує продукція тих товарів. Такої економічної політики придержується між іншими на широку скалю Польща, яка на заграничних ринках збуває свій цукор по 17 грошів, у той час, коли той самий цукор в краю коштує 1.80 зол. Втрату, яку поносять через це експортери, покриває безпосередньо уряд у формі експортових бонусів, а посередньо — власні горожани, які через ріжні податки мусять урядови цього гроша доставити.

На цьому тлі розгорілася поміж поодинокими державами цлова війна, яка чим далі, загострюється щораз більше.

Англія передбачувала погубні наслідки такої війни і звертала на це увагу. Вона говорила, що така війна може довести до загального обмеження консумпції, що у висліді спричинить безробіття і нужду. Але її перестороги не помагали, так, що остаточно вона сама мусіла завести в себе високу цлову тарифу, а в минулім році навіть відступила від стандарду золота. Обнижаючи вартість фунта стерлінґа на одну третину, вона обнизила тимсамим фактично заробітну платню і всі свої продукти також на одну третину їх дійсної вартости.

Цлова тарифа має добрі і лихі сторони: добрі ці, що охороняє внутрішню продукцію і рівень життя перед чужою продуктивною інвазією, а злі ці, що вона викликає реакцію в інших державах, які на чужу цлову тарифу відповідають своїм цловим муром.

В Америці републиканська партія заступає високу цлову тарифу, а демократична—низьку. Демократи кажуть, що коли Америка обнизить свою цлову тарифу, то інші держави зараз отворять свої границі для її продуктів. В противнім випадку інші народи, не маючи змоги продавати своїх продуктів в Америці — не мають також грошей купувати американські.

Скільки в цьому слушности — нехай посвідчать цифри.

На один корець пшениці накладають ріжні держави такі цла:.

Злуч. Держави Америки	$0.42
Франція	0.85
Німеччина	1.60
Польща	1.27
Італія	0.86
Еспанія заборонила цілком	
Мексико	0.82
Арґентина	0.39

За сто кільоґрамів цукру:

Злуч. Держави Америки	$2.50
Франція	6.06
Німеччина	2.88
Італія	2.60
Еспанія	5.26

За сто кґ. тютюну:

Зл. Держави Америки	$ 42.50
Франція	монополь
Німеччина	19.23
Італія	монополь
Еспанія	монополь
Мексико	50.49
Куба	549.37
Австралія	100.44
Єгипет	220.70
Туреччина	37.19

За одну тону литого заліза:

Злучені Держави	$ 1.12
Франція	1.80
Німеччина	2.20
Італія	7.20
Арґентина	5.40
Чіле	5.60
Бразилія	21.20
Мексико	33.40
Канада	2.50
Австралія	5.00

Вже з тих кількох зіставлень можна наглядно переконатися, що американська цлова тарифа є зі всіх найнижча й що лише в дуже малих випадках чужий продукт обложений більшим цлом від американського. В більшости випадків чужі держави обкладають американські продукти кілька разів стільки, ніж це рабить нинішня американська тарифа. Тому твердити, що інші держави отворять свої границі для американських продуктів, коли Америка ще більше обнизить свою цлову тарифу — значить фантазувати, як фантазував Вилсон, який вірив, що в романтичній Лізі Націй погодить усі розюшені европейські народи.

Дехто думає, що через високі цла Америка втратила канадійські ринки, які з черги захопила Анґлія. Така думка є хибна. Канада тому відчинила свої кордони для деяких анґлійських промислових продуктів, бо Анґлія згодилася відчинити свої ринки для канадійських фармерських продуктів. Хто слідив за перебігом отавської конференції, той знає, що до цеї виміни прийшло щойно після горячих дебат і завзятого опору обидвох сторін. Бо щоби відповісти жаданням Канади — Анґлія мусіла замкнути свої ринки перед російськими фармерськими продуктами, через що знову мусіла зрезиґнувати зі свого промислового експорту до Росії. Америка не могла відповісти жаданням Канади, бо канадійські фармерські продукти булиб ще більше придавили американського фармера.

Евген Ляхович,

Ню Йорк, Н. Й.

—o—

ЩЕ ПРО МІСЦЕ, ДЕ МАЄ ВІДБУТИСЯ КОНВЕНЦІЯ.

На Конвенцію У. Н. Союза посилають Союзовці делеґатів на те, щоби вони там думали про У. Н. Союз, а не про виставу, чи що інше. Союзовці платять за те делеґатови, щоби він був на засіданнях Конвенції й пильнував нарад, дискусії, просьб і зажалень, ставив внесення і давав проекти, що треба робити для добра У. Н. Союза. Вечером він повинен списати собі те, що було говорено на Конвенції, та приготовитися то тої програми, що буде в наступнім дні. Він теж має здати справоздання перед тими, що його вислали на Конвенції. Тому не буде часу ходити оглядати Світову Виставу. І тому нема потреби переносити Конвенцію з Дітройт до Шікаґо.

Василь Андріїв,

член 367 від. У. Н. С.

ВИРОЗУМІЛЕ СЕРЦЕ

Вп. Френклин Д. Рузвелт, демократичний кандидат на президента Злучених Держав

Цей поклик є звернений до вас, наші нові Американці, горожани новішого іміґрантського походження. Для вас ідеал Америки є ще й досі свіжим і живим поняттям, яке вказує надію, ще не затемнену часом і вживанням.

Усі ті люди, які прибули недавно до Злучених Держав, порвали зі своєю старою вітчиною дорогі їм узли, відірвали себе від свого старинного пня і пішли в далекий світ шукати нового пристановища, спокою і вигоди, чого вони не мали в своїм ріднім краю. На ділі, всі мужчини і жінки, чи вони роджені в своїм чи в чужім краю, стараються знайти собі відповідну нагоду до життя і заживати спокійно овочі своєї праці. Але неоднаковий розподіл тяґарів життя, а особливо наслідки нерівности й несправедливости лягають більшим тягаром на наших нових поселенців, яких переслідують докучливі клопоти в приноровленню до життя.

Ставувши око в око з зухвалістю пануючих інтересів, з пихою сили, з безсердечністю бездушнього механічного віку, прибувший до наших берегів новопоселенець, кинений у перелюднені і неґарні середовища великих міст, все ще держиться розпучливо надії, що чейже його доля поправиться, що знайде нагоду зажити нарівні з іншими, щасливішими від себе людьми. Понижувані і биті на кождому кроці, страждаючі через економічну депресію і соціяльну непевність усякого роду, нові Американці, далеко більше від інших кругів нашого населення, зітхають за якимсь добрим проводом, за якимсь поліпшенням незавидних обставин, за ясним шляхом до здобуття кращої долі, а понад усе: за одробиною симпатії і вирозумілости. Для тих мужчин і жінок, які відважилися переїхати широкий океан і подорожувати тисячі миль, щоби знайти країну свого щастя, — для них холодні розрахунки розуму, безсердечне крутійство, автоматичне й механічне ведення людських справ не дають зрозуміти як слід, що то таке Америка й американізм. Не без болю і невдач зачали ви своє нове життя в новім, чуднім окруженню. Дехто з нас добився тут несогірших успіхів і деякого майна, але більшість веде життя середне; хоч не опливає в достатках, то всетаки має надію, що хоч їхнім дітям усміхнеться краща доля. Ті з нас, котрим поталанило вибитися понад інших людей, не забули ніколи своїх власних початкових клопотів, і тому їх повсякчасним бажанням було, щоби й ті, які були менше щасливі від них, не були позбавлені бодай звичайної нагоди до життя та щоби не відбирати їм надії на ліпші часи в будучности. Всі ми в теперішній важкій годині бажаємо собі горячо й щиро, щоби в найближчій будуччині завитала до нас знову ліпша доля.

Лише вирозуміле серце зможе знов отворити вам браму до Америки співу і казки — співу, який не повинен замовкнути; казки, яка не повинна мати кінця. Нам треба такого ока, що бачить кождий клаптик і кожду закутину цього краю, хати вбогих людей і багаті палати щасливіших; треба такого вуха, яке чує і плач і сміх; треба такого ума, який розуміє обставини близько й далеко; а передусім — вирозумілого серця.

Вирозуміле серце робить владу людяною, поборює механічні перешкоди, злагіднює гостроту терпкої дійсности, наладнює взаємини між людьми.

Хто облекшить тягарі життя? Це буде той, хто допоможе розділити нагороди життя в рівній мірі між усі кляси й обставини людей. У теперішнім часі важкого лихоліття і кризи є тільки одна річ, яка може пособити завмираючій надії мільйонів мужчин і жінок, що вгинаються під важким тягаром злиднів, а це: віра, зрозуміння і привязання до соціяльної справедливости Френклина Д. Рузвелта. Теперішні тягарі треба полекшити. Мужчин і жінок, які даремно шукають собі скромної роботи й нагоди причинитися хоч у невеликій мірі до добробуту краю, не можна позбавляти найконечніших потреб. У співжиттю людей треба привернути на своє місце рівність симпатії й сердечности. Вирозуміле серце мусить знову стати нашим провідником.

Треба швидко здати собі справу про потреби пересічної людини, фармера, механіка, робітника й малого торговця, який веде тепер свій бізнес у неможливо тяжких обставинах. Треба привернути особисту свободу кождому мужчині і жінці, котрі стремлять до свого власного добра, не стаючи в дорозі до щастя іншим людям. Святість людського життя треба оцінювати з більшою розвагою.

З вищими людськими прикметами Френклина Д. Рузвелта, якого доля висунула на чоло наших публичних справ, з його широким знанням, з його глибокими симпатіями, з його далекосяглим баченням, з його відвагою й щирістю в приноровленню до наших соціяльних та екномічних проблем — наступить нова ера. Прибуття цеї ери і її негайне досягнення лежить у руках усіх американських виборців, тутешніх уроженців і горожан чужинецького походження. Всі вони мусять тепер зеднатись у святім завданню, щоби зняти тягар з тих, які під ним угинаються, і розширити виднокруг справжньої обітниці для всього нашого народу.

ГОЛОСУЙТЕ НА РУЗВЕЛТА.

Це оголошення помістив і заплатив один обожатель ґовернора Рузвелта, котрий прибув до Злучених Держав хлопцем як іміґрант без цента, і котрий бажає, щоби були задержані ті основні обставини, які дали йому самому змогу вибитися на верх.

This advertisement is inserted and paid for by an admirer of Governor Roosevelt who came to the United States as a penniless immigrant boy and who desires to have preserved the basic conditions which have made his own advancement possible.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

UKRAINIAN CLUB HERE PROTESTS PERSECUTION.

Speakers Say Polish Officials Are Unfair to Their Countrymen.

Reported persecution of Ukrainians by the Polish Government was protested by the American Citizens Club of Providence, a local branch of the Ukrainian National Asociation, at a mass meeting conducted at 1929 Westminster street yesterday.

Polish prisons, it was declared by speakers, are crowded with Ukrainian farmers, workmen, priests, teachers, lawyers, students and schoolboys for no other reason than that they are of Ukrainian birth.

Andrew Sydor, chairman, and John Wytiez, secretary, were appointed a committee to arrange for another mass meeting at a date to be announced. Similar meetings are being conducted by Ukrainian organizations throughout the country to focus attention on conditions in Poland, it was stated.

(The Providence Journal, Monday, October 17, 1932).

—Я знаю лише одного чоловіка, якого жінка є анґелом. Це наш приятель Мельник.

—Що ти говориш, таж Мельник вдовець!

— Саме тому!

—Чому ви ніколи не ідете на відпустку?

—Я не хотів би, щоби моє місце лишалося само.

— Чи ви гадаєте, що вас годі заступитиб інщим?

— Саме не рад би я, щоби розглядати цю справу.

КОНКУРС НА ПАВІЛЬОН УКРАЇНСЬКОЇ ВСЕСВІТНЬОЇ ВИСТАВИ В ШІКАҐО.

Українська Всесвітня Виставова Корпорація в Шікаґо розписує отсим конкурс на плян українського павільону, який має бути побудований на виставовій площі.

Будинок має представляти приблизно українську архітектуру. Структура деревляна з обкидом цементу (стокко). Висота на один і пів поверха, без пивниці. Критий паперовою масою-композицією. Величина приблизно 150X75 стіп. Фронт 150 стіп. Назовні, як і внутрі, має мати вигляд артистично приманчивий і український.

Пляни надсилати до 30 листопада включно. За принятий плян Українська Всесвітня Виставова Корпорація в Шікаґо випладить як першу нагороду $50.00, а $25.00 як другу нагороду. Плян цей стає власністю Корпорації. Неприняті пляни звертається на подані адреси.

За Українську Всесвітню Виставову Корпорацію в Шикаґо: **Д-р М. Сіменович**, голова; **Ст. Куропась**, секретар; **М. М. Белеґай**, фінансовий секретар.

Пляни-шкіци треба слати на таку адресу:

Ukrainian Chicago World's Fair Exhibit,

2006 West Chicago Avenue,

Chicago, Illinois.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Засновано жіноче товариство.

За почином кількох свідоміших місцевих українських жінок скликано до Українського Народного Дому при Фултон улиці на день 20 жовтня збори, на які прибуло поважне число жінок і дівчат.

Предсідателькою зборів була пані Марія Поливчак, а секретарювала підписана.

Предсідателька представила присутним потребу і вагу орґанізування українського жіноцтва в Америці в жіночі товариства, щоби в зорґанізованій формі брати живу участь у народній роботі.

По промові предсідательки вписалися до такого товариства 50 жінок і дівчат. Ухвалено назвати це товариство „Українське Жіноче Товариство в Елизабет, Н. Дж". Місячні збори товариства будуть відбуватися останньої пятниці кождого місяця.

До уряду товариства вибрано слідуючих: пані Марія Поливчак, Предсідателька; пані Анна Горин, заступниця предсідателька; панна Леся Кінаш, секретарка; пані Анастасія Киценюк, заст. секр.; пані Анна Ґенеґа, касієрка, пані Анна Слободян, заступниця.

Перші збори ново заснованого товариства відбудуться дня 23 листопада в Українськім Народнім Домі. Буде прийматися нових членкиць.

Сестри Українки з Елизабет! І ми в нашій громаді не можемо остатись позаду інших свідомих українських жінок. Поза своїм домом і родиною мусимо займатися також і громадськими справами. Жіноцтво всіх культурних народів уже зорґанізоване у своїх жіночих орґанізаціях. І річ природна, що й українські жінки мусять ґуртуватися у своїх жіночих українських товариствах.

Леся Кінаш, секретарка.

— Ви все приходите запізно до праці — каже бос до службовця. — Гадаю, що ви певно спізнилися і на ваш шлюб.

— То правда, лише замало спізнився.

The Sport Whirl

—o—

DOINGS AMONG THE UKRAINIANS OF CHESTER.

I, the publicity manager of the Ukrainian Athletic Club of Chester, would like to give the Ukrainians of other cities the keyhole of Chester, to peep into the activities done by the Ukrainians of Chester.

We have the largest and prettiest hall in Delaware County and South Eastern Pennsylvania.

The Ukrainians of Chester can boast that they are just as well organized as other nations, as Germans, Poles and others.

The Ukrainians of Chester can pride themselves of having a great choir, which won second prize in the Ukrainian Choir Contest at Plymouth Meeting, Pennsylvania, in which many choirs of different cities participated. The choir has a number of 85 voices which is lead by an accredible leader, Rev. Bilon.

Rev. Bilon has formed a school for younger generation in which he teaches the children their own tongue and national songs and dances.

The highest appreciated organization of the Ukrainian Hall is the Ukrainian Women's Loge No. 1. This organization has the support of approximately 300 women. The Lodge has an annual supper every year, to which they draw enormous branches of people from all parts of the city. This Lodge is an all around hard worker, helping others and striving to keep things looking bright for the coming generations.

Ukrainian girls have organized a Social Club, which has been in progress for a year and a halfe. They held social affairs, such as dances and picnics. The girls also participate in the choir, teach in the school, and attend to different events carried in the Hall.

The Men's Ukrainian Citizen Club has the financial part of the work to handle. They are the ones who used their own energy and spare time to erect a beautiful and magnificent hall for coming generations. I could not describe their work in one paragraph. The only thing I can say is that it is wonderful organization.

The Ukrainian Athletic Club has been organized for two years. The club has done great things for the Ukrainians in Chester, by arousing Ukrainian spirit, which has been hidden for centuries. The athletic Club has a membership of approximately 100 boys. The Ukrainian Athletic Club of Chester has put a basketball team on the courts last season. It had 46 victories and 7 defeats. The team has formed this year under the leadership of Captain Al. Dowbenko, who was selected on the All-County Five of this part of Pennsylvania last year. His support will depend on a strong aggregation composed of Cobb, Bringle, Holton, Sopinski, Blahitka, Arata, Haschak, Musial, and Panco. The Svoboda will have these names on their list constantly when the season opens.

We, of the Ukrainian Athletic Club of Chester, want to show our appreciation by thanking the Svoboda for the fine coöperation with us.

Publicity Manager **J. Lacusch**,
Ukrainian National Home,
4th and Ward Street,
Chester, Pennsylvania.

Михайло Зощенко.

ІНЖИНІР.

Цього року Володко Гусів скінчив школу другого ступня.

Володкова мати, вдова, жінка зовсім проста та в науці недосвідчена, дуже зраділа цим.

Всеньку осінь вона по гостях ходила й усе про свого Володка говорила.

— Нарешті — повідає — і мій син інжиніром буде. Лише — каже — ось не знаю, як то буде з кватирною площею? Чи не назначить злодій управдом високого комірного, як інжинірови... Лише це мене непокоїть, а зрештою все дуже добре.

Загалом мама дуже раділа.

А про Володка то й не згадувати. Хлопцеви ніс аж загострився від перевтоми та радости.

Всі знакомі дома ґратулювали Володкови. Питалися, до якого мовляв, вищого вузу (високої школи) думає він іти тай взагалі який шлях життя вибрав собі Володко, та чи не хоче він кинутися до червоної кооперації.

На це Володко говорив просто:

— Поважані товариші, самособою я подамся на інжиніра-будівничого. В чому річ? Таж треба таки републіці трохи помогти. Самі бачите, яке положення: домів нема, крематорії нема — все будувати наново треба... Крім того — покликання маю до того від дитинства.

Володкова ненька, жінка, можна сказати, така, що не розуміє з науки ні бе, ні ме, а й вона потверджувала про те покликання.

— І все то — каже — він у дитинстві будував і лазив і навіть раз із другого поверха на діл упав.

Тоді то так весною, після покінчення школи, я стрінув Володка.

Привітався з ним. І чорт мене тоді збаламутився: вимив я гаманець і дав Володкови від щирого серця рубля, щоби шапку собі купив.

Думаю, без рубля я не збіднію, а хлопцеви таки втіха. Може з часом інжиніром буде — дім мені побуде.

Тодіж у моїй присутности Володко й купив шапку. Така, знаєте, з оксамитним бортиком, а облямівка червона. А в середині значок.

Лише дому мені Володко не побудував.

Осінню стрінув я його. Ще насупленний. І ніс йому загострився з перевтоми й журби.

— А, — кажу — інжиніре-будівельнику! Моє поважання.

А Володко махнув рукою тай каже:

— Який там, — повідає — інжинір! Я — каже — між іншим записався на ветеринарійний інститут. Не було вільних місць на державному.

Постояли ми хвилиночку друг проти друга тай розійшлися.

А наздогін Володко кричить мені:

— Шапку — каже — я принесу вам назад. Не пригодилася.

— Хай — кричу — лежить у тебе! Може — кажу — матимеш внука... Може внукови придасться, коли тоді будуть вільні місця.

А він рукою махнув і пішов. А шапка в нього так і лишилася. Певно до чогонебудь придалася. Хай там. Добре.

—o—

Напевно.

— Що ти волів би: десять тисяч долярів, чи десять доньок?

— Також питання! Самособою, десять тисяч долярів!

— О, то неправда! Колиб ти мав десять тисяч долярів, то ти хотів би двацять тисяч — а колиб ти мав десять доньок, то вже мав би досить!

До вагону всів подорожній та закурив люльку. Напроти нього сидить жінка. Вона обурюється, що її сусід курить, не може стерпіти того, тому каже з обуренням:

— Чи не вмієте читати, пане? Таж тут написано: „Тут не вільно курити!"

На це подорожний розглянувся по вагоні, а потім каже спокійно: „Колиб чоловік мусів до того пристосовуватися! Тут також написано: „Пийте що дня склянку мінеральної гіркої води!" То я питаюся вас: „Чи ви що дня пєте гірку воду?".

—o—

Переміна.

— Чи ви знаєте Моріса Ляфонтена?

— Певно! Я вже знав його, як він ще називався Моріц Валерштраль.

— Е, це ще нічого, — мішається третій у розмову — як я його знав тому двацять літ, він звався ще Мойше Пінкелес!

—o—

— Чоловіче, ратуй! Наш Іван проковтнув доляра.

— Дай йому зараз рицинового олійку.

— Я вже дала, та він вернув лише сорок центів.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

—

БОФАЛО, Н. Й.

Про виставу „Наталки Полтавки".

Дістаю в неділю, дня 23 жовтня, летючку, з якої довідуюся, що в галі „Блек Рек" гратимуть нашу безсмертну „Наталку Полтавку". А що проголошено, що гратимуть артисти, члени бувшої Української Капелі Кошиця, то я пішов, щоби налюбуватися артистичною грою і творчістю батька українського відродження і музикою нашого славного Лисенка.

Та, на жаль, я не зустрів на виставі того, що бажалося бачити і чути. „Наталка Полтавка" подобала на якийсь водевіль. Голос пані Безручко, в ролі Наталки, уйшов би, але не дописували рухи. Замісць молодої, щирої й відважної Наталки ми бачили якусь багату, поважну городянку. Таке малося враження.

Голос п. Безручка заслабий для ролі Петра. Він подібний радше на салдата ніж на сердечного Петра. Перша його пісня „Сонце низенько" так і губилася десь за кусісами. Додам, що не було оркестри, себто великої прикраси цеї народньої оперети.

Виборного відограв п. Мелеш незле, за його недомагання треба винувати радше режісера. З того самого огляду не випала як треба гра Терпилихи. І не дописав п. І. Шевчук в ролі возного.

Коли ходить про публику, то вона приймала виконавців щиро. Зате від тих, що виступають під назвою артистів, треба вимагати більш серіозного відношення до штуки.

Присутний М.

—

У залізниці між Ченстоховою та Варшавою сидять два подорожні напроти себе. Один Жид, нишпорить у бороді та за кожним разом зловить вош, приглядається вдоволено та вбиває.

Другий подорожний каже: „Алеж бо то цікаве, що ви ніколи не попадете пальцями по неї, лише якраз на неї!"

— Що хочете, — каже Жид — гадаєте, що як я сягнув би біля неї, що я не попав би на іншу?

—

Їздець упав з коня. Недалеко стояв Жид, засміявся та сказав:

— Мені таке не пригодилося би!

— Що?! — сказав їздець — Ти, Жиде, хочеш бути ліпшим їздцем ніж я?

— Це ні, — каже Жид — одначе я не сідав би на коня!

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

—

Книжкових календарів на рік 1933 ще всі нема, але є всі замовлені. Календар: Червоної Калини, Золотий Колос, Для всіх, Веселий, Дніпро, Кишенковий, Свободи, Любов, Українського Голосу і т. д.

Стінні календарі є вже майже всі. Висилаємо на провінцію 4 за доляра, кождий інший. Українські цукорки, під назвою Солодка Україна, вже є і висилаємо пачка 50 цт., 12 за 5 долярів. Також Різдвяні листи і карточки вже приготовані на Свята.

На піст вже є з краю олій і гриби, як рівнож мід від українського пасічника. (Мід 5 фунтів всюди продають по $1.25, в нас 75 цт.).

Є голоси радіо слухачів з Ню Йорку і з провінції, щоби того року на пущення зробити РАДІО-БАЛЬ-ЗАБАВУ. Щоби слухачі могли побачити і запізнатися з тими радіо-артистами. Побачити Чабанів, Лемків, Гуцулів, Лірника, Кобзаря і т. д. Побачити їх інструменти та почути особисто їх музику. І потанцювати до правдивої краєвої музики. Бо, каже добродійка Ляхович, котра вернулася з Галичини недавно, що навіть в краю тепер трудно побачити або почути стародавну уркаїнську музику. „Всі на труби грають, а воно так приємно слухати цимбали, скрипку, решітку, фуярку, сопілку, що цілий день слухав би і не вкучиться". Можливо, що з того щось вийде, коли буде більше голосів за тим.

Тої неділі була на радіо опера „Катерина". Участь брали найліпші артисти.

На слідуючу неділю, діти родича з Закарпаття, під проводом професора І. Й. Палажія відограють діточу оперету „КОЗА ДЕРЕЗА" Лисенка. Панна Аделя Кешеляк, дочка священника угорської Церкви, акомпанює з своєю орхестрою. Вони всі також обіцялись прийти в повнім складі на РАДІЮ-БАЛЬ, коли такий буде. Чи не варта буде нам всім познакомитися? Пнна Курочка, панна М. Беднар, вони всі прийдуть на той баль, бо вони брали участь на радіо.

До випозичальної Бібліотеки в Сурмі вже записалось 23 члени, трохи замало в порівнанню до числа свідомих в Ню Йорку, але звичайно, що добре, то помало приймається. Повинно бути 1,000. Треба чекати. Хто буде записаний до випозичальної бібліотеки, то може випозичити які лише хоче книжку, навіть календар, навіть ґазету. Як зимно йому в хаті сидіти, то в Сурмі тепер досить місця, на це відпущено частину сторі, там тепло, центральне огрівання („стім ґіт"), можна сидіти цілий день, склеп отворений від 9 рано до 10 або 11-тої в ночі. Тепло ще і музика, при все це за пів цента на день.

Та зараз найважніше РАДІО-БАЛЬ. Чи не гарно булоби, щоби зробити таку забаву, щоб ніхто більше не стратив, а всі перевелиб веселий час. З Кіна бачимо, як Німці, чи інші народи, вміють масово бавитися. Забути на якийсь час ту поважну міну, а зробитися таким, яким кождий потайно хоче бути, веселим, дитиною, молодцем.

(Опал)

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ. (89)

Фльора Гокс появилася біля них. Джейні злісно подивилася на неї й сердито звернулася до Тарзана: „Тепер я вірю, що ти Тарзан. Я бачила, як ти тікав з цією жінкою в джунґлі, лишаючи мене. Я не хотіла вірити, щоб ти міг таке робити". Тарзан був уражений і заскочений словами жінки. Тут виступила на перед Фльора й почала пояснювати: „То був не Тарзан, а Естебан, який забрав мене в джунґлі. Цей пан дійсно лорд Грейсток. Він уратував мене!"

Лейді Грейсток повеселішала. Її серце розмякло. Вона підійшла ближче до Тарзана й уже ласкаво промовила: „Я знала, що це не міг бути ти. Так мій розум і серце мені говорили, але очі бачили тебе з нею. Тепер дожени його й не дай йому тікати, щоб він далі чинив зла в джунґлях" На це Тарзан відповів: „Я тебе не лишу й на хвилину саму в джунґлях". Потім приказав свому львови: „Убий його, Джадбайя!" Лев стрілою полетів слідами Естебана.

Тарзан рішив, що його лев зробить своє діло й турбуватися йому не було вже чого. Він тепер почав розпитувати Джейні, що сталося з нею. „Мені Усуля казав, що тебе вбили й спалили твоє тіло в арабському селі. Щоб помститися за твою смерть, я шукаю Люівінія". На це Джейні завважила: „Ти ніколи не знайдеш його. В ту ніч, коли він захопив мене, я побачила ніж за його поясом. Я в ночі вбила його. Це ті останки людини, які Вазири бачили".

„Тоді я схопила арабську кирею, яка висіла в хатинці. Закутавшися в неї й підроблюючись під Араба, я втікла з табору. Довгими днями я блукала, поки не побачила вогонь. Я думала, що я знайшла тебе. „Це напевно був Естебан з Вазирами, вдаючи з себе Тарзана. Він там забирав золото, завважила Фльора. На це Тарзан замітив: „Він, бестія, був розумний і спритний, що так довго зміг дурити Вазирів! Та тепер уже по всім. Годі говорити про нього!"